

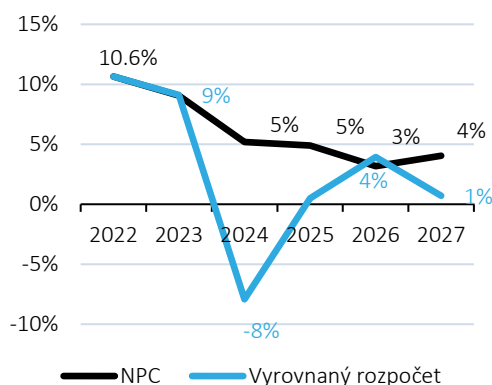
28. september 2023

Prognóza vybraných príjmov a výdavkov na roky 2022 – 2027 v scenári vyrovnaného rozpočtu

Kolektív IFP

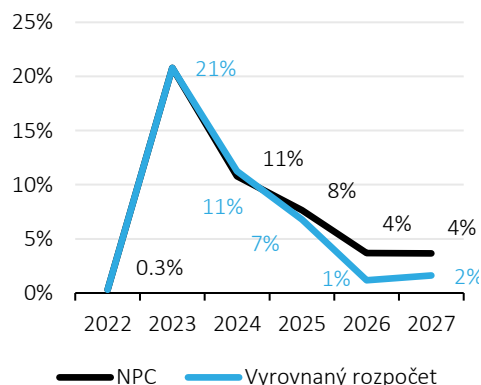
Medziročný rast daňovo-odvodových príjmov presiahne v roku 2023 hodnotu 9 %. Pri predpoklade vyrovnaného rozpočtu na rok 2024, ktorý vyžaduje národná dlhová brzda, by naopak už došlo k výraznému prepadu daňových príjmov až na úrovni 8%. Výrazné spomalenie rastu miezd a zamestnanosti by znížilo výnosy odvodov a dane z príjmov fyzických osôb. Následný pokles spotreby ťahá smerom nadol aj príjmy z DPH. Firemnej dani pomáha lepší výnos v roku 2022 a očakávania na rok 2023, no simulovaný prudký prepád ekonomiky v roku 2024 by znížil medziročne výnos daní o 8 %. Naopak, v prípade, že vláda by v rokoch 2024-2027 vôbec nekonsolidovala rozpočet, tak by príjmy v roku 2024 rástli medziročne o 5% (Graf 1).

Graf 1: Medziročné rasty príjmov pri vyrovnanom rozpočte a v scenári nezmenených politík (v %)

zdroj: IFP

Graf 2: Medziročný rast vybraných výdavkov pri vyrovnanom rozpočte a v scenári nezmenených politík (%)

zdroj: IFP

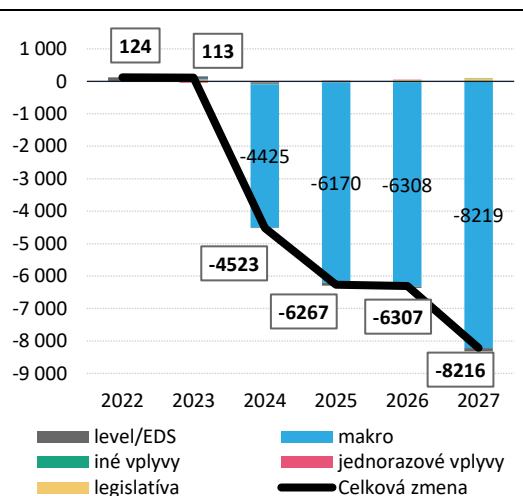
Výdavky na dôchodky sa vďaka valorizácii a legislatíve v roku 2023 zvýšia o viac ako 20%. Implementácia vyrovnaného rozpočtu a následne takmer zastavený rast cien by sa od roku 2026 premietli až do ich nulovej valorizácie. Výrazne by sa spomalila dynamika výdavkov na nemocenské dávky z dôvodu klesajúcej zamestnanosti a spomalenému rastu priemernej mzdy. Od roku 2024 by skokovo narástli výdavky na dávky v nezamestnanosti a držali by si vysokú úroveň kvôli zvýšenému počtu nezamestnaných naprieč celým horizontom prognózy.

Aktualizácia príjmo-výdavkovej prognózy v septembri

Napriek tomu, že ekonomike sa v roku 2023 bude dariť mierne lepšie ako sa očakávalo, odhad daňových príjmov v nasledujúcich rokoch revidujeme výrazne nadol (Graf 3). Výhľad príjmov z DPH na rok 2023 je oproti júnu pesimistickejší. Výber v druhom kvartáli 2023 bol nižší ako júnové očakávania a podliezol aj rast makrobázy domácnosti, čo vyústilo v korigovaní EDS smerom nadol. Ďalšie roky výnos DPH negatívne ovplyvní spomalenie ekonomiky. Dane a odvody z práce sa po odolnom aktuálnom roku v scenári vyrovnaného rozpočtu prepadnú z dôvodu prudkého poklesu zamestnanosti a slabého rastu miezd. Korporátna daň pozitívne prekvapuje aj v roku 2022 a neočakávame spomalenie ani v roku 2023. To nastane až v ďalších rokoch, kedy sa daň prepadne spolu s ostatnými daňovými príjmami. Nedaňové príjmy revidujeme nadol v porovnaní s júnovou prognózou.

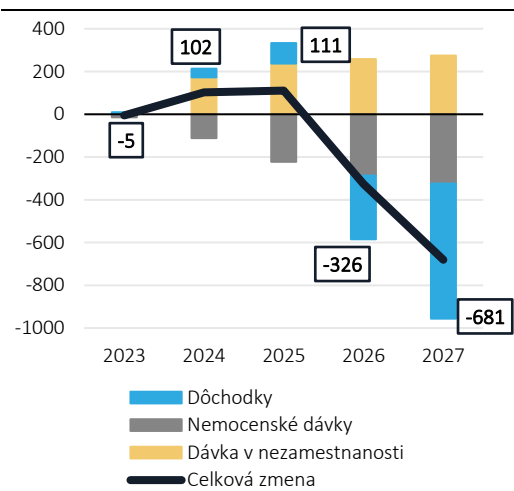
Aktuálny rok je pre vybrané výdavky ponechaný bez výrazných zmien, v rokoch 2024 a 2025 by sa zhoršilo saldo rozpočtu o 0,1 mld. EUR, od roku 2026 by sa prejavilo šetrenie. Najväčšia úprava na rok 2023 sa týka premietnutia slabšieho čerpania nemocenských dávok a novej legislatívy pri invalidných dôchodkoch. Priamym dôsledkom implementácie vyrovnaného rozpočtu od roku 2024 by bola zhoršená situácia na trhu práce. Tá by cez spomalený rast priemernej mzdy a klesajúci počet zamestnaných výrazne znížila výdavky na nemocenské dávky. Zároveň by však významný nárast počtu nezamestnaných vytlačil výdavky na dávky v nezamestnanosti trvalo nahor. Pri dôchodkoch by bolo možné pozorovať efekt až od roku 2026. Vplyvom zastaveného rastu cien by buď nedošlo k valorizácii dávok, alebo by sa zvýšili len zanedbateľne.

Graf 3: Dane a odvody: porovnanie oproti prognóze z júna 2023 (mil. eur)

Pozn. Graf ukazuje ako (+) vyššie príjmy a ako (-) nižšie príjmy zdroj: IFP

Graf 4: Vývoj výdavkov pri vyrovnanom rozpočte (zmena oproti júnu, mil. eur)

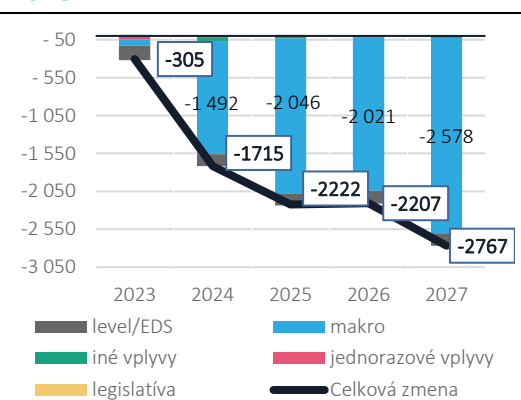
Pozn. Graf ukazuje ako (+) vyššie výdavky a ako (-) nižšie výdavky zdroj: IFP

Vývoj hlavných daní a odvodov

Na DPH v roku 2023 štát vyberie menej o 305 mil. eur než sa očakávalo v júni. Za zhoršením situácie stojí predovšetkým slabnúca efektívna daňová sadzba i horší než predpokladaný vývoj makroekonomickej základne. Efektívna daňová sadzba sa prinavracia na relatívne nižšie úrovne. Utlmenie očakávaní o vývoji DPH v súčasnom roku signalizuje predovšetkým jej nižší výber druhom kvartáli v porovnaní s júnovými očakávaniami. Okrem iného pozorujeme aj slabší výber dane na colniciach, pesimistické vyhliadky v oblasti konečnej spotreby domácností, investícií, ale aj medzispotreby vlády oproti predpokladom z júna (Graf 6). Výhľad na rok 2023 je ovplyvňovaný aj presunom čerpaných prostriedkov medzi rokmi v rámci Plánu obnovy a odolnosti (-46 mil. eur v roku 2023). Prognózované zhoršovanie makroekonomickeho prostredia v scenári vyrovnaného rozpočtu by bolo hlavným faktorom poklesu výberu DPH v rokoch 2024-2027, kde by sa

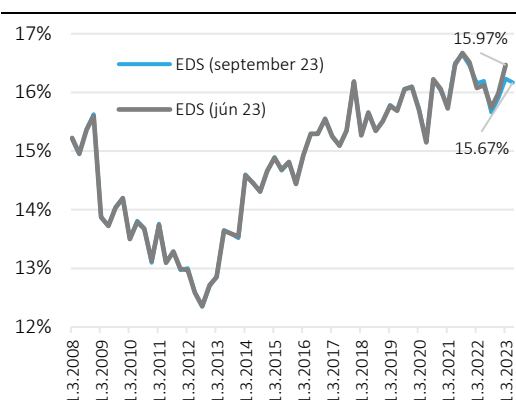
predpokladané straty oproti júnovej prognóze postupne vyšplhali až na -2,8 mld. eur (Graf 5).

Graf 5: Zmena DPH oproti prognóze z júna 2023

zdroj: IFP

Graf 6: Efektívna daňová sadzba DPH

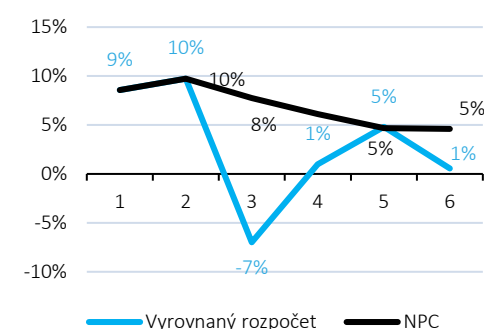

zdroj: IFP

Koniec roka s optimistickjšími očakávaniami na trhu práce

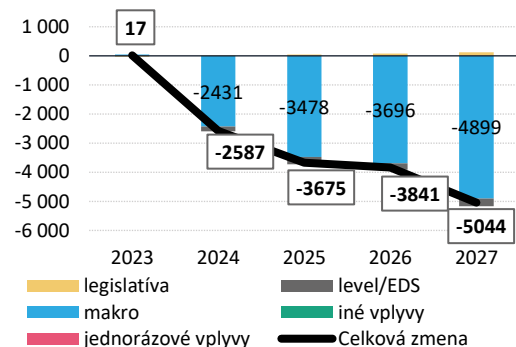
Rok 2023 sa bude niesť v znamení lepšieho výberu daní a odvodov z práce vďaka mierne vyšším mzdám a priaznivému výnosu od začiatku leta (+17 mil. eur). Zosúladenie vývoja mzdovej bázy a výnosu daní z trhu práce v tomto roku posúva efektívnu daňovú sadzbu na svoje pôvodne vyššie hodnoty. Rast výnosu odvodov je však čiastočne tmený novou legislatívou v podobe odpustenia sociálnych odvodov za zamestnancov v potravinárskom priemysle. Daň z príjmov fyzických osôb ovplyvňuje aj aktualizácia daňového bonusu na dieťa podľa reálneho plnenia za rok 2022. Hlavným faktorom výrazne nižšieho výberu v nasledujúcich rokoch je celkový pokles objemu miezd a zamestnanosti na celom horizonte prognózy vyvolaný silným negatívnym šokom v podobe fiškálnej reštrikcie. V scenári nezmenených politík by došlo k stabilnému vývoju mzdovej bázy, ktorý by sa prejavil na vyšších príjmoch z práce o 3 až 5 mld. eur na horizonte prognózy.

Graf 7: Porovnanie vývoja výnosu daní z práce oproti scenáru NPC

zdroj: IFP

Graf 8: Zmena daní z trhu práce oproti júnu (v mil. eur)

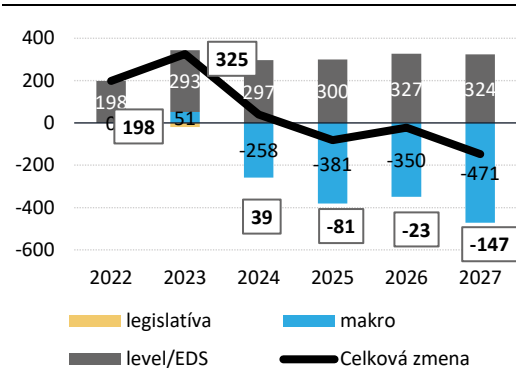

zdroj: IFP

Firemná daň pokračuje po roku 2021 v silnom raste. Údaje za rok 2022 naznačujú rast výberu dane na úrovni 8 %. Firemná daň tak pokračuje v raste, aj keď tempo je pomalšie ako v roku 2021 (+ 31%). Podobne ako v roku 2021, tak aj v 2022 zvyšuje výnos firemnej dane rast ziskovosti v najsilnejších sektoroch, hlavne pri priemysle, maloobchode a financiách, ale darilo sa aj ostatným sektorom. Z pohľadu vývoja ekonomiky očakávame nielen v týchto sektoroch pokračovanie rastu ziskovosti aj v roku 2023. V oboch rokoch revidujeme výnos o 198, resp. 325 mil. eur navyše v porovnaní s júnovou prognózou. Výnos firemnej dane v roku 2023 je tmený navyše aj aktualizáciou vplyvu solidárneho

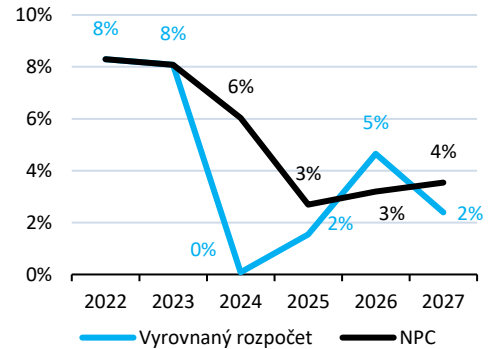
príspevku. Simulovaná fiškálna reštrikcia v podobe vyrovnaného rozpočtu spomaľuje vývoj firemnej dane. V roku 2024 by výnos dane zostal medziročne nezmenený. Ide o značné spomalenie v porovnaní so scenárom nezmenených politík, kde by daň v roku 2024 rástla o 6%.

Graf 9: Zmena firemnej dane oproti júnovej prognóze (v mil. eur)

zdroj: IFP

Graf 10: Medziročný rast DPPO v scenári nezmenených politík a pri predpoklade vyrovnaného rozpočtu

zdroj: IFP

Odhad výnosu spotrebných daní pre rok 2023 sa v porovnaní s predošlými očakávaniami z júna mení minimálne. Výnos spotrebnej dane z minerálneho oleja bude vyšší, na druhej strane daň z tabakových výrobkov prinesie do rozpočtu menej peňazí. V horizonte rokov 2024 až 2027 sa všetky spotrebne dane výrazne revidujú smerom nadol z dôvodu zhoršenia makroekonomických predpokladov (vyplývajúce zo scenára vyrovnaného rozpočtu). Na výnosy spotrebných daní z tabakových výrobkov a liehu vplyva negatívne aj aktualizácia vplyvu legislatívnych zmien (zvýšenie sadzieb na tabakové výrobky v rokoch 2021 – 2023, zvýšenie sadzby z liehu o 30 % od 1.4.2023).

Prognóza vybraných nedaňových príjmov

Výnos nedaňových príjmov v porovnaní s minulosťou prognóza klesá o 23 až 57 mil. eur. V roku 2023 vďaka stabilnému vývoju odvodu z hazardných hier a vyšších štátnych dividend, očakávame rast nedaňových príjmov o 10 mil. eur. Oproti júnovej prognóze došlo za rok 2023 pri štátnych podnikoch k malej zmene distribúcie dividend v energetických podnikoch. V ďalších rokoch prechádzajú dividendy z Východoslovenskej energetiky do Západoslovenskej energetiky ako dôsledok zlúčenia skupín. Pri skupine SPP sa dividendy za rok 2024 upravujú o 17 mil. eur vyššie v reakcii na hospodársky výsledok dcérskej spoločnosti. Súčasný východiskový scenár vývoja výnosu z obchodovania s emisnými kvótami oproti júnu hovorí o miernej korekcii cien nadol a taktiež miernom poklese objemu obchodovaných emisných povoleniek, čo spôsobí pokles výnosu každoročne o približne 10 mil. eur. Riziko vyšších než predikovaných strát na dlhšom horizonte vyplývajúci z revízie smernice však výhľadovo stále pretrvávajú.¹ Prognóza príjmov NDS na rok 2023 zostáva nezmenná. Slabší výnos z mýta je do veľkej miery kompenzovaný silnejším výberom diaľničných známok. V ostatných rokoch pôsobí negatívne spomalenie ekonomiky.

Prognóza vybraných výdavkov

Výdavky na dôchodky sa vďaka valorizácii a legislatíve v roku 2023 zvýšia o vyše 20%. Vplyvom vyrovnaného rozpočtu by sa kvôli deflácií v roku 2026 nevalorizovali, v 2027 by sa zvýšili len minimálne. Výdavky na rok 2023 sa oproti poslednej prognóze výrazne

Emisné kvóty významne ovplyvní nová legislatíva

Dôchodky by sa v 2026 nevalorizovali, v 2027 len minimálne

¹ Smernica EP a Rady (EÚ) 2023/959 z 10. mája 2023, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v EÚ

nemenia. Menší vplyv má nová legislatíva o posudzovaní invalidných dávok, ktorá sa však výraznejšie začne prejavovať až v ďalších rokoch. Opatrením sa aktualizuje tabuľka diagnóz a miera schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v súlade s najnovšími medicínskymi poznatkami. Na dlhšom horizonte by vyrovnaný rozpočet viedol k utlmeniu rastu cien a v roku 2025 až k deflácií. Keďže dôchodky sa medziročne valorizujú podľa tempa rastu spotrebiteľských cien spred roka, v roku 2026 by k ich zvýšeniu nedošlo. Pokračujúci cenový útlm v roku 2026 by sa pretavil do valorizácie dôchodkov v 2027 len o 0,1 %. Výdavky na dôchodky by v tomto období boli ťahané primárne vplyvom priznávania nových dôchodkov s vyššími dávkami, než majú zanikajúce dôchodky. Tento faktor výdavky zvyšuje približne o 1 % ročne. V alternatívnom scenári nezmenených politík by bola inflácia na vyššej úrovni, čo by sa prejavilo na vyššej valorizácii dávok. Dôchodky by tak v rokoch 2026 a 2027 rástli tempom 3 %.

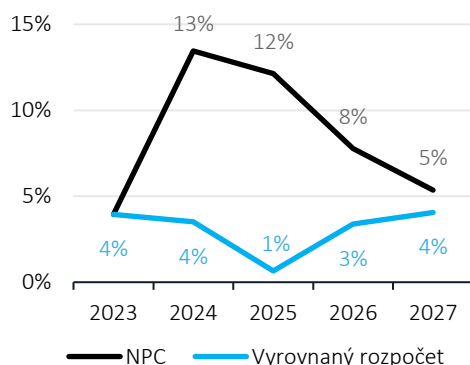
Slabší trh práce by spomalil rast nemocenských dávok ...

Výdavky na väčšinu nemocenských dávok v 2023 ostávajú na úrovniach roka 2022, svižne rastú len materské. Utlmený rast by ostal aj po roku 2024 kvôli nízkemu rastu priemernej mzdy a klesajúceho počtu zamestnaných. V aktuálnom roku je v porovnaní s júnom priemerný efekt slabšieho čerpania dávky nemocenské. Vyplácané sú nižšie priemerné dávky než s akými sa pôvodne uvažovalo. Od roku 2024 by sa začal prejavovať vplyv znižujúcej sa zamestnanosti. Počet nemocenských dávok² by v porovnaní so scenárom nezmenených politík poklesol o približne 15%. Na spomalenie rastu by mal vplyv aj výrazný pokles rastu priemernej mzdy na celom horizonte.

... zvýšili by sa však výdavky na dávku v nezamestnanosti

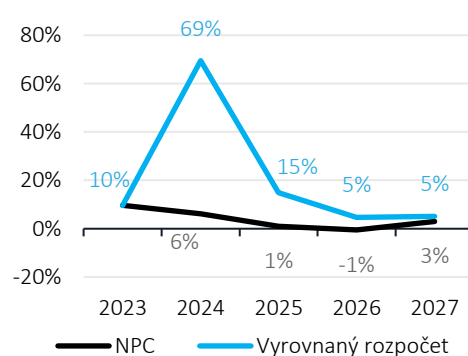
Aj napriek očakávanému poklesu počtu nezamestnaných počet dávok ostáva na úrovni minulého roka, výdavky nahor ťahá priemerná mzda. Výdavky na dávky v nezamestnanosti by sa skokovo zdvihli v roku 2024 a zaznamenali by rast na celom horizonte prognózy. To by nastalo v dôsledku výrazného nárastu počtu nezamestnaných v roku 2024 a následného udržania ich vysokého počtu v ďalších rokoch. V porovnaní s NPC scenárom by výdavky na konci horizontu boli skoro dvojnásobné.

Graf 11: Medziročný rast výdavkov na nemocenské dávky v scenári nezmenených politík a pri predpoklade vyrovnaného rozpočtu

zdroj: IFP

Graf 12: Medziročný rast výdavkov na dávky v nezamestnanosti v scenári nezmenených politík a pri predpoklade vyrovnaného rozpočtu

Zdroj: IFP

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným Zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizuje a zverejňuje prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli prerokované na zasadnutí **Výboru pre daňové prognózy (VpDP) 21. septembra 2023. Všetci členovia výboru hodnotili prognózu ako realistickú.**

Zdrojové údaje použité v komentári sú dostupné na [Ulozisku](#).

² Okrem tehotenského a materského - ich priemerný počet tiež klesá, ale vplyvom klesajúceho očakávaného počtu pôrodov. Bolo by však možné, že aj horší trh práce by mohol prispieť k rýchlejšiemu poklesu počtu dávok.

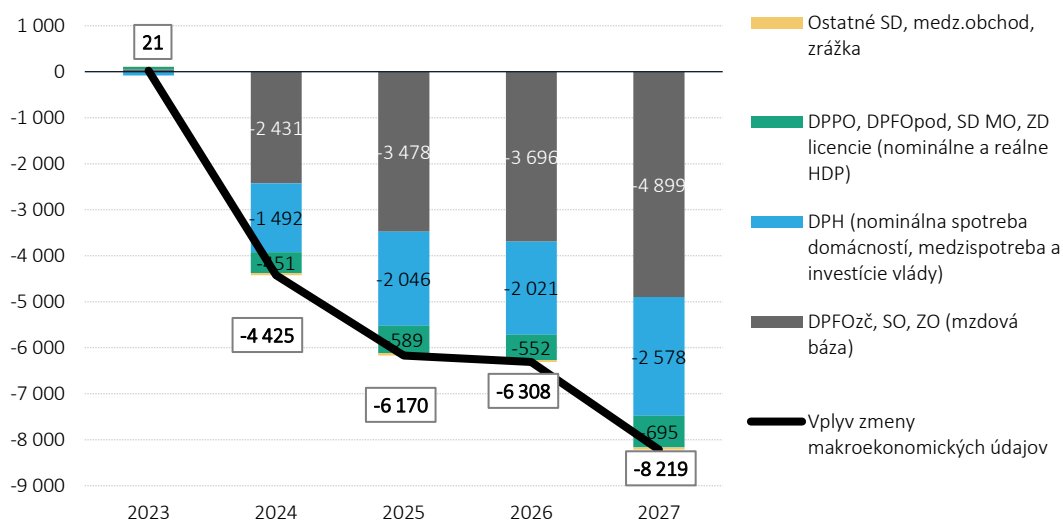
Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

Viac o výdavkových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na stránke IFP v časti Ekonomické prognózy ⇒ [Prognózy vybraných výdavkov VS](#). Podkladové dáta o vývoji jednotlivých položiek je možné nájsť v časti Dáta a štatistiky ⇒ [Vybrané výdavky VS](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.

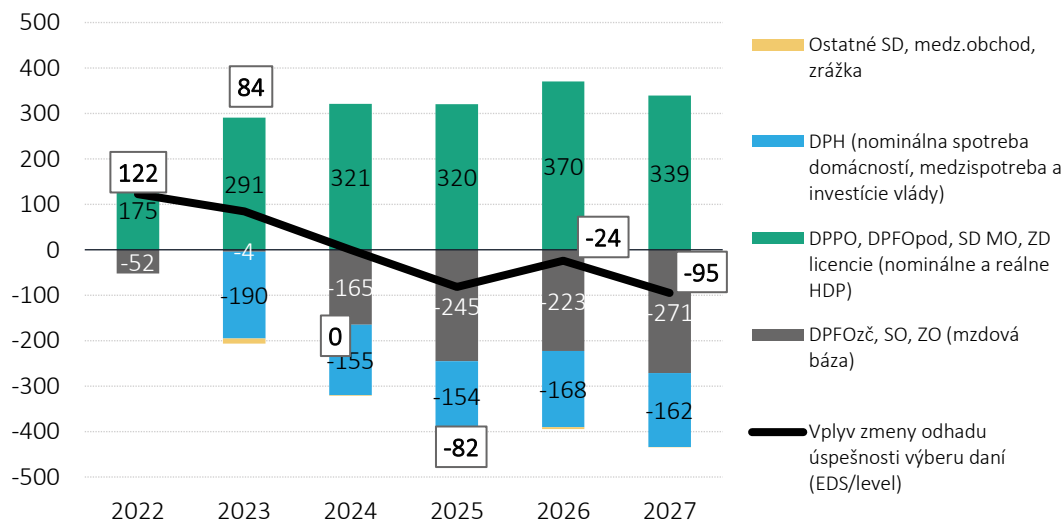
Prílohy

Graf A: Vplyv makroekonomickej prognózy na aktualizáciu odhadu daní³ (mil. eur)

zdroj: IFP

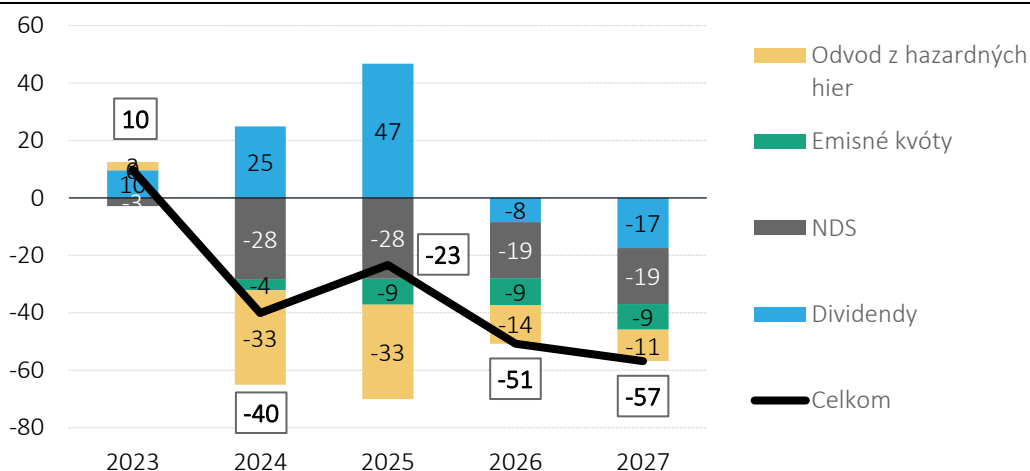
Graf B: Vplyv efektívnych daňových sadzieb na aktualizáciu odhadu daní (mil. eur)

zdroj: IFP

³ Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomický agregát má na ne najvýraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO = sociálne odvody, ZO = zdravotné odvody. Rovnako to platí aj v grafe pre efektívne daňové sadzby.

Graf C: Zmena odhadu nedaňových príjmov oproti júnovej prognóze (mil. eur)

zdroj: IFP

Tabuľka 1: Vplyvy výdavkovej legislatívy (v mil. eur)

	2023	2024	2025	2026	2027
Nová legislatíva	4	43	71	62	71
Zmeny v posudzovaní invalidných dôchodkov	4	43	71	62	71

Aktualizácia zapracovanej legislatívy

Rodičovský bonus	272	299	334	362	368
------------------	-----	-----	-----	-----	-----

Zdroj: IFP, MPSVR SR

Tabuľka 2: Vplyvy príjmovej legislatívy (v mil. eur)

	2023	2024	2025	2026	2027
Nová legislatíva	4	0	0	0	0
Odpustenie sociálnych odvodov zamestnávateľa za zamestnancov v potravinárskom priemysle	-24	0	0	0	0
Zníženie daňovo-odvodovej záťaže v súvislosti s predajom virtuálnych mien, cenných papierov a podielových listov		-17	-21	-22	-23
Aktualizácia vplyvov zapracovanej legislatívy	72	-6	35	73	121
Postupné navyšovanie sadzby do II. piliera	0	5	41	70	84
Energo - solidárny príspevok z nadzískov (70% na rok 2023)	75	0	0	0	0
Zvýšenie spotrebnej dane z tabakových výrobkov	-2	-9	-10	-6	-7
Zvýšenie sadzby SD z liehu o 30 %	-1	-6	-7	-5	-5
Zmrazenie odvodov do II. piliera na 2 roky	0	-1	-2	-7	-9
Reforma 2. piliera 2022 (automatický vstup)	0	5	10	15	49
Ostatné	0	0	3	6	9